

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (BDP)

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

Uprava za statistiku sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj, potrošnoj i prihodnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA 2008 i ESA 2010 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti KD 2010, koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po kupovnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjjenih za subvencije na proizvode.

U obračun intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Metodologija obračuna

Proizvodna metoda - Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Finansijskih iskaza (Bilans uspjeha i Statistički aneks) za privredna društva i druga pravna lica i podacima redovnih statističkih istraživanja.

Pored podataka iz finansijskih iskaza, korišćene su i dodatne procjene zasnovane na podacima iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima ESA 2010, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Za sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode dvostruke deflacije, a za ostale sektore primijenjen je metod jednostruke ekstrapolacije.

GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP)

Gross domestic product (GDP) measures the total value of the goods and services produced by resident institutional units.

Statistical Office compile GDP by production, expenditure and income approaches which are mutually independent.

The GDP calculation includes all activities within the production frame defined by SNA 2008 and ESA 2010 methodologies and covers the whole territory of Montenegro.

The estimate of non-observed economy is partially included in compilation of GDP.

The classification of economic units by activity is in line with the national Classification of Activities KD 2010 which is harmonized with the Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev.2).

The main categories of GDP compilation by production approach are:

Gross output is defined as a market value of produced goods and services. It is calculated by activities at approximate basic prices, since all subsidies are treated as subsidies on products and included into calculation on the level of national economy.

Intermediate consumption at purchase prices is the value of goods and services, which are transformed, used and consumed in the production process.

Gross value added is the value of gross output less the value of intermediate consumption.

Gross domestic product at market prices is the value of all goods and services produced by resident units, i.e., the sum of gross value added by activities and taxes on products less subsidies on products.

The calculation of intermediate consumption by activities includes Financial Intermediation Services Indirectly Measured (FISIM), thereby aligning the GDP calculation with European standards.

Methodology

Production approach - Current prices

Gross value added calculation at current prices is mostly based on annual financial reports (Income Statement and Statistical Annex) of enterprises and other legal entities and results from regular statistical surveys.

In addition to financial statements data, supplementary estimates were made using information from agricultural, industrial, construction, wholesale and retail trade, tourism, transport, and other statistics. Administrative data from the Central Bank of Montenegro, Tax Administration, Customs Administration, and the Ministry of Finance were also used.

The data used were adjusted in accordance with the methodological requirements of ESA 2010, and in certain cases, estimates were made based on available information.

Constant prices

GDP by production approach is also compiled at constant prices. For activity Agriculture, forestry and fishing compilation at constant prices is done by double deflation method and for all other activities calculation is done by applying single extrapolation method.

Potrošna metoda - tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja Uprave za statistiku, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave i Uprave carina.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja Uprave za statistiku, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Obračun potrošnje neprofitnih institucija koje pružaju usluge domaćinstvima (NPISH) zasniva se na podacima finansijskih iskaza primjenom troškovnog pristupa.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija, kao i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach), korišćenjem podataka iz redovnih statističkih istraživanja i finansijskih iskaza privrednih društava.

Podaci o izvozu i uvozu roba i usluga zasnivaju se na podacima Platnog bilansa Centralne banke Crne Gore.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka obračun je izvršen u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju Potrošnja države, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Prihodna metoda

BDP po prihodnoj metodi predstavlja zbir naknada zaposlenima, poslovnog viška/mješovitog dohotka i poreza minus subvencija na proizvode i proizvodnju.

Expenditure approach - Current prices

The GDP compilation by expenditure approach at current prices is based on the data from regular statistical surveys of MONSTAT, Ministry of Finance, Central Bank of Montenegro, Tax Administration and Customs Administration.

Final consumption expenditure of households was calculated on the basis of data from regular statistical surveys of MONSTAT as well as on data from various administrative sources. COICOP classification on 4-digit level is applied. Commodity flow approach is used for estimation of final consumption expenditure of households which represent balance of all goods and services flows that are produced and imported from one side and used and exported on the other side.

The calculation of Non-profit Institutions Serving Households (NPISHs) expenditure is based on the data from financial statements using cost approach.

Data on Government expenditures were based on data from Ministry of Finance and Budgetary Report of Montenegro. Individual government final consumption includes expenditures on education, health, social security and welfare and sport, culture and recreation. Remained expenditures of the government are related to collective consumption (general public services, military and civil defence with ministry, residential and communal services, etc).

Gross fixed capital formation data are compiled by Commodity flow approach and using data from regular statistical surveys and financial reports of enterprises.

Data on exports and imports of services are based on the Balance of Payments data of Central Bank of Montenegro.

Constant prices

GDP by expenditure approach is also compiled at constant prices. Based on the available data, the calculation at constant prices was performed using the extrapolation method for the expenditure category Government consumption, while for all other expenditure categories, the deflation method was applied.

Income approach

GDP by income approach represents the sum of compensation of employees, gross operating surplus/mixed income, and taxes less subsidies on products and production

5 – 1. BRUTO VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM CIJENAMAGROSS OUTPUT BY NACE Rev. 2 AND GROSS
DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT PRICES

hilj. EUR

thous. EUR

KD	2023			NACE-Rev.2
	Bruto vrijednost proizvodnje <i>Gross output</i>	Intermedijalna potrošnja <i>Intermediate consumption</i>	Bruto dodata vrijednost <i>Gross Value Added</i>	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	573 180	306 738	266 442	Agriculture, forestry and fishing
Vađenje rude i kamena	141 185	67 290	73 896	Mining and quarrying
Prerađivačka industrija	689 354	484 682	204 672	Manufacturing
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	547 549	284 564	262 985	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	141 381	52 731	88 650	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Građevinarstvo	1 167 751	896 683	271 068	Construction
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	1 823 460	799 665	1 023 795	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Saobraćaj i skladištenje	716 292	416 406	299 887	Transportation and storage
Usluge pružanja smještaja i ishrane	1 153 683	603 827	549 855	Accommodation and food service activities
Informisanje i komunikacije	500 277	187 809	312 468	Information and communication
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	475 142	166 089	309 053	Financial and insurance activities
Poslovanje nekretninama	632 661	220 860	411 801	Real estate activities
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	509 628	276 143	233 484	Professional, scientific and technical activities
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	291 005	162 587	128 418	Administrative and support service activities
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	583 740	172 369	411 371	Public administration and defense; compulsory social security
Obrazovanje	334 611	38 316	296 295	Education
Zdravstvo i socijalna zaštita	402 346	136 659	265 687	Human health and social work activities
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	354 277	173 172	181 105	Arts, entertainment and recreation
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	154 364	56 179	98 185	Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	Activities of extraterritorial organizations and bodies
UKUPNO	11 191 887	5 502 771	5 689 117	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode			1 379 726	Taxes on products less subsidies on products
BDP (tržišne cijene)			7 068 843	GDP (market prices)

5 – 1. BRUTO VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM CIJENAMAGROSS OUTPUT BY NACE Rev. 2 AND GROSS
DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT PRICES,

/nastavak/

/continued/

KD	2024			NACE-Rev.2
	Bruto vrijednost proizvodnje Gross output	Intermedijalna potrošnja Intermediate consumption	Bruto dodata vrijednost Gross Value Added	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	601 817	334 759	267 057	Agriculture, forestry and fishing
Vađenje rude i kamena	153 012	73 357	79 655	Mining and quarrying
Prerađivačka industrija	733 292	478 612	254 679	Manufacturing
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	521 103	326 253	194 850	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	166 312	59 853	106 459	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Građevinarstvo	1 328 241	1 032 845	295 396	Construction
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	1 991 334	928 025	1 063 309	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Saobraćaj i skladištenje	780 739	449 411	331 328	Transportation and storage
Usluge pružanja smještaja i ishrane	1 261 750	676 414	585 335	Accommodation and food service activities
Informisanje i komunikacije	547 169	218 278	328 891	Information and communication
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	549 013	204 036	344 977	Financial and insurance activities
Poslovanje nekretninama	696 249	237 758	458 492	Real estate activities
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	624 870	353 765	271 105	Professional, scientific and technical activities
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	335 925	201 420	134 505	Administrative and support service activities
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	625 638	189 647	435 991	Public administration and defense; compulsory social security
Obrazovanje	368 258	45 600	322 659	Education
Zdravstvo i socijalna zaštita	416 039	137 540	278 500	Human health and social work activities
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	407 074	194 808	212 266	Arts, entertainment and recreation
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	170 680	63 152	107 528	Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	Activities of extraterritorial organizations and bodies
UKUPNO	12 278 516	6 205 534	6 072 982	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode			1 571 548	Taxes on products less subsidies on products
BDP (tržišne cijene)			7 644 530	GDP (market prices)

5 – 2. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO KATEGORIJAMA
POTROŠNJE U TEKUĆIM CIJENAMAGDP BY EXPENDITURE APPROACH
AT CURRENT PRICES

mil. EUR

mil. EUR

	Finalna potrošnja Final consumption expenditure			Bruto investicije u osnovna sredstva Gross fixed capital formation	Promjene zaliha Changes in inventories	Izvoz roba i usluga Exports of goods & services	Uvoz roba i usluga Imports of goods & services	Bruto domaći proizvod Gross Domestic Product
	lična potrošnja Households	potrošnja neprofitnih institucija koje pružaju usluge domaćinstvima NPISH	potrošnja države Government					
2020	3 320,9	61,2	981,2	1 169,0	78,0	1 088,1	2 553,6	4 144,8
2021	3 575,9	65,8	986,8	1 095,0	158,8	2 122,9	3 081,9	4 923,2
2022	4 503,1	81,2	1 073,8	1 292,8	346,8	3 052,1	4 405,4	5 944,4
2023	5 205,2	99,2	1 262,7	1 444,6	354,3	3 479,9	4 777,0	7 068,8
2024	5 927,2	106,7	1 348,4	1 610,0	368,5	3 344,3	5 060,5	7 644,5

5 – 3. BRUTO DODATA VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U STALNIM CIJENAMAGROSS VALUE ADDED BY NACE Rev. 2 AND GROSS
DOMESTIC PRODUCT AT CONSTANT PRICES

hilj. EUR

thous. EUR

KD	Bruto dodata vrijednost 2023 Gross Value Added 2023	Struktura % Structure %	NACE-Rev.2
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	244 258	3,9	Agriculture, forestry and fishing
Vađenje rude i kamena	66 448	1,0	Mining and quarrying
Prerađivačka industrija	201 568	3,2	Manufacturing
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	201 371	3,2	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i sl, aktivn,	86 079	1,4	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Građevinarstvo	269 719	4,3	Construction
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	973 803	15,4	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Saobraćaj i skladištenje	288 072	4,6	Transportation and storage
Usluge pružanja smještaja i ishrane	471 594	7,5	Accommodation and food service activities
Informisanje i komunikacije	279 508	4,4	Information and communication
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	254 426	4,0	Financial and insurance activities
Poslovanje nekretninama	309 357	4,9	Real estate activities
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	225 544	3,6	Professional, scientific and technical activities
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	117 354	1,9	Administrative and support service activities
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	341 643	5,4	Public administration and defense; compulsory social security
Obrazovanje	253 755	4,0	Education
Zdravstvo i socijalna zaštita	243 588	3,8	Human health and social work activities
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	161 034	2,5	Arts, entertainment and recreation
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	84 515	1,3	Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	Activities of extraterritorial organizations and bodies
UKUPNO	5 073 635	80,2	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvod,	1 255 844	19,8	Taxes on products less subsidies on products
BDP	6 329 479	100,0	GDP

5 – 3. BRUTO DODATA VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
U STALNIM CIJENAMA, hilj. EUR

GROSS VALUE ADDED BY NACE Rev. 2
AND GROSS DOMESTIC PRODUCT
AT CONSTANT PRICES, thous EUR

/nastavak/

/continued/

KD	Bruto dodata vrijednost 2024 Gross Value Added 2024	Struktura % Structure %	NACE-Rev.2
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	257 954	3,5	Agriculture, forestry and fishing
Vađenje rude i kamena	73 515	1,0	Mining and quarrying
Prerađivačka industrija	237 292	3,3	Manufacturing
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	208 578	2,9	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	93 377	1,3	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Građevinarstvo	286 080	3,9	Construction
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	1 028 255	14,1	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Saobraćaj i skladištenje	304 399	4,2	Transportation and storage
Usluge pružanja smještaja i ishrane	570 773	7,8	Accommodation and food service activities
Informisanje i komunikacije	318 400	4,4	Information and communication
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	323 774	4,4	Financial and insurance activities
Poslovanje nekretninama	427 142	5,9	Real estate activities
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	248 665	3,4	Professional, scientific and technical activities
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	123 204	1,7	Administrative and support service activities
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	437 699	6,0	Public administration and defense; compulsory social security
Obrazovanje	298 838	4,1	Education
Zdravstvo i socijalna zaštita	263 827	3,6	Human health and social work activities
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	193 772	2,7	Arts, entertainment and recreation
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	101 422	1,4	Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	Activities of extraterritorial organizations and bodies
UKUPNO	5 796 967	79,5	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizv.	1 495 542	20,5	Taxes on products less subsidies on products
BDP	7 292 508	100,0	GDP

5 – 4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO KATEGORIJAMA
POTROŠNJE U STALNIM CIJENAMA

GDP BY EXPENDITURE APPROACH
AT CONSTANT PRICES

mil. EUR

mil. EUR

	Finalna potrošnja Final consumption expenditure			Bruto investicije u osnovna sredstva Gross fixed capital formation	Promjene zaliha Changes in inventories	Izvoz roba i usluga Exports of goods & services	Uvoz roba i usluga Imports of goods & services	Bruto domaći proizvod Gross Domestic Product
	lična potrošnja Households	potrošnja neprofitnih institucija koje pružaju usluge domaćinstvima NPISH	potrošnja države Government					
2020	3 287,8	61,4	919,2	1 193,3	77,6	1 146,5	2 521,8	4 164,0
2021	3 502,3	64,2	959,9	1 019,4	153,9	1 949,2	2 963,3	4 685,6
2022	4 060,0	71,8	1 005,3	1 105,3	328,1	2 533,4	3 799,5	5 304,3
2023	4 818,8	91,3	1 104,4	1 439,1	314,2	3 327,9	4 766,2	6 329,5
2024	5 750,9	102,5	1 283,3	1 591,2	273,5	3 342,4	5 051,3	7 292,5